

Ο άρχοντας έρχεται!
 "Έτσι έλεγαν οι δόξαρχοι του Άγώνος, όταν έβλεπαν από μακριά να φτάνει ο Παγκαγιώτης Κρεββάτας, ο Σπαρτιάτης, και σκίρωνταν με σεβασμό να τον υποδεχτούν. Και την άξιζε, άληθεια, την τιμή αυτή ο Κρεββάτας, γιατί στα μαύρα ένα χρόνο της σκλαβιάς, κανείς από τους συμπατριώτες του δεν συνέτελεσε στη διατήρησι του άρχαίου Σπαρτιατικού πνεύματος, όσο αυτός.

Ήταν άρχοντας πραγματικός: "Όταν, στα 1818, ένας Καλαματιανός έμπορος τον κατήχησε στα μυστήρια της Φιλικής Έταιρείας, ο Κρεββάτας, ύστερα από τον θεο, έβγαλε το πουγγύ του, το άνοιξε, και άφησε να πέσει στο τραπέζι μια βροχή από χρυσά νομίσματα:

— Πάρε! "Όλο μου το μετρητό για το σκοπό μας... Στην άνάγκη, θα θυσιάσω και τη ζωή μου, ελπε.

Και από την ημέρα κεινή δόθηκε δλοφύχως στην Ίδέα. "Όσάυτο, είχε ζωηρή επιθυμία να μάθει ποιά ήταν ή μυστηριώδης άγνωστη Άρχη των Φιλικών. Γι' αυτό, θέλοντας να προμηθευτή και πολεμοφόδια, για νάναι έτοιμος για τη μεγάλη στιγμή, άποφάσισε να πάη στη Νεάπολι της Ίταλίας, όπου είχε στενό φίλο το Μπενέζην, επίσης Φιλικό. "Από αυτόν θα μάθαινε τά πάντα. Για να φύγη όμως, έπρεπε να πάρη την άδεια του Τούρκου Πασά, και επειδή εκείνος τον ύποψίασθηκε, ο Κρεββάτας κατέφυγε στο έξισ στρατήγημα:

Καμώθηκε ότι εινε βαρεια άρρωστος, εκάλισε έναν κουρέα και του πήρε αίμα, και την άλλη μέρα άγόρασε από το φαρμακείο γιατρικά, τά όποια θέβασα δεν έπηρε... Το ίδιο έκανε και τις ακόλουθες μέρες. "Αγόραζε πάντα κι' από ένα μαλακτικό ή μαντζούνη, χωρίς να το μεταχειρίζεται, κι' άφανε να διαδίδεται ότι τάχα εινε φθισικός, και μάλιστα ότι κάνει αιμοπτώσεις!

"Υστερ' από λίγες μέρες, έβαλε στο φάρυγγά του, με κάθε προσήλαξη, μια μικρή δόελλα, την όποια — μόλις την έδάγκασε—την έβγαλε άμέσως. "Όταν λοιπόν τον έπεσκέπτοντο Τούρκοι, ο Κρεββάτας έφτινε μπροστά τους, για να βλέπουν το άιματωμένο σάλιο του και να διαδίδουν ότι εινε... φθισικός! Με το μέσο αυτό κατώρθωσε να πείση τους μπουνταλάδες εκείνους ότι πάσχει και δι, εκτός της Ίταλίας, όπου υπήρχαν οι ειδικοί γιατροί, ποθενά άλλο δεν θα μπορούσε να βοη ήγειριά. Και ο Πασά, όταν άφησε να φύγη, θέβασος δι... δεν έχει πολλή ζωή.

Μετά ένα χρόνο ο Κρεββάτας, έγύρισε από την Ίταλία, χωρίς να φωτισθ ή για την άόρατη Άρχη της Φιλικής Έταιρείας, έφερε όμως κι' έβγαλε κουρά στη Μάνη άρκετά τουφέκια και πολεμοφόδια. Συγχρόνως έπροφασίστην ότι εινε άρρωστος, χωρίς έλλιάδα θεραπείας.

Στό μεταξύ, στ' αυτιά των Τούρκων ελχαν μπει ψήλλοι. Καταλάβαιναν δι οι φαγάδες κάτι σπουδαίο τους μαγειρεύουν, και συνέλαβαν όλους τους δεσποτάδες και πολλούς προκρίτους, τους όποιους έρριξαν στα μπουντρούμια της Τριπολιτσάς, όπου πολλοί πέθαναν.

Έσπασε τέλος ή Έπανάσταση. "Ο Πετρόμπεης κατέλαβε τάς Καλάμας, όπου συγκεντρώνονταν άπ' έλιο το Μωρηά έπαναστάτες. "Ο Κρεββάτας δε μπορούσε να ήσυχάση. Καταλάβαινε δι ή θέσις του δεν ήταν καιά στο Μιστρά, στο σπίτι του, αλλά στην έδρα του Άγώνος, στην Καλαμάτα. Πώς να φύγη όμως από το Μιστρά, που θα τον έπιανε ο Διοικητής της περιοχής, ο αιμοδόρος Μπαχής; Κατέ-

ΟΙ ΑΡΧΗΓΟΙ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΑΓΩΝΟΣ

"Ο Παναγιώτης Κρεββάτας και τά στρατηγήματά του. Πώς ξεγέλασε τον Τούρκο γιατρό. Η φυγή του από το Μιστρά. Τά πολεμικά του κατορθώματα. Οι Τούρκοι που πήγαν για σταφύλια και τους έτρωγε το φείδι. Κρεββάτας και Γιατράκος. "Ο φονιάς Μαντραπήλιος και τά επακόλουθα. Μία δραματική σκηνή μεταξύ των δύο στρατηγών. "Ερίππος στον Εύρωτα. Η δολοφονία του Παναγ. Κρεββάτα, κ.τ.λ. κ.τ.λ.

φυγε λοιπόν σε άλλο τόγνασμα: "Έστειλε λοιπόν τη γυναίκα του στην εκκλησία, να παρακολουθήση τον έσπερφο, σκοπεύοντας να περάση να την πάρη μαζί του, τη νύχτα, και να φύγουν για την Καλαμάτα. "Υστερα όμως από τρεις ώρες, ο Τούρκος άστυνόμος, λιγότερο μπουνταλάς από τους άλλους, κάτι ύποψίασθηκε, και πήγε στο σπίτι του Κρεββάτα να ιδή άν και αυτός έτοιμάζονταν να το σκάση, όπως τόσο άλλοι τόγχαν κάνει προητέρα.

"Ο Κρεββάτας, λέγοντας πάντα ότι εινε άρρωστος, και θέλοντας να θεσάωσει τον άστυνόμο δι καμιά έπιμασία για φευγάλα δεν γίνεται, τον έμπασε στην κρεβατοκάμαρα της γυναίκας του. Εκεί όμως είχε βάσει από νωρίς να κοιμηθ ή μαζί γρηά υπηρέτρια τους, ή όποια κεινή την ώρα έρουχάλιζε μακαρίως. Το δωμάτιο ήταν μυσσοκτεινο:

— Νά, ή γυναίκα μου, άρρωστη κι' αυτή, ήσυχάσει. Πώς εινε δυνατόν να φύγουμε, άρρωστοι και οι δυο, έφάνη μου; του ελε.

"Ο άστυνόμος τόγχα, τη στιγμή όμως που έφραγε, ελε δι ο Κρεββάτας φορούσε ύποδηματα όδοιορίας, τασορχια, και ότι τά σινηθιμένα του πατοίτια. "Υποψίασθηκε λοιπόν, αλλά δεν ελε τίποτε.

"Ο Κρεββάτας, περασμένα μεσάνυχτα, πήγε στην εκκλησία, πήε τη γυναίκα του, και συνοδευόμενος από τρεις πιστούς τον ανθώτους, έφυγε μαζί τους καβάλα σε γρήγορ' όλογα. Σε κάμωση ώρα, ο άστυνόμος άντελήφθη τη φυγή τους, τους κινήγησε με τους έφιππους τζοχανταροί του, αλλά χωρίς να τους προφτάση.

"Ο Κρεββάτας, στην Καλαμάτα, κατήχησε σώμα γενναίων Σπαρτιατών και έξεστράτεσε εναντίον του Μιστρά. Στο μεταξύ όμως οι Τούρκοι ελχαν φύγει και ο Κρεββάτας έκανε τους πύργους του, 30 το όλον, για να μή μπερουν να γυρίσουν και ταμπουρωθούν σ' αιώτος.

"Αργότερα, ο Παναγ. Κρεββάτης έλαβε μέρος στη Γερουσία των Καλεστών και στο Βουλευτικό. "Ο Πουκεθίλ μάζ τον ζωγραφίζει όραία, με τη Σπαρτιατική κατότα του, ήσσιο και περήφανο, να μαλώνη πικρά τους φιλονεικούς άρχηγούς, που πιάνονταν για ψήλλοι πήδημα και χαλάρωναν τον Άγωνα...

Στον καρο της ελοβολής του Δράμαλη, διηγείται πάλι ο Πουκεθίλ, ο Παναγιώτης Κρεββάτας, εδριακόμνος στο Άργος, με 1200 κληνγκάρια του, έκανε το έξισ κατόρθωμα: "Έκρυψε τους στρατιώτες του μέσα στ' άμπέλια της άριστερής όχτης του ποταμού Ίνδρου, και άμα οι Τούρκοι ξεπέζευαν για να κόψουν σταφύλια, ο Σπαρτιάτης τους έσκότωναν μ' έπίδειξίτητα, χωρίς να φαίνονται. "Επειτα, όταν ο Δράμαλης έπροχώρησε προς την πόλι του Άργους, ο Κρεββάτας με τους φιλέλληδες του Ζαυρνιαν και του Λαλαβίς, ταμπουρωμένοι σε έξοχια σπία και λινοές έθέρριζαν τους Τούρκους με τά πυρά τους. Τέλος δε έκαναν ένα γιουρούσι και τους πήραν πέντε πεδιώνια.

"Όταν ο τόπος άπαιλάγηκε από το Δράμαλη και ο Κρεββάτας ήσυχάζε λίγο άπ τους κόπους του άγώνος, έμαθε άξασρα δι την ιδιαιτερή του πατρίδα, το Μιστρά, έσπασσαν ταρχές, που κόντεναν να φωντώσουν σε άληθινό έμφύλιο πόλεμο. Κάποιος από το Μιστρά, όνόματι Μαντραπήλιος, είχε σκοτώσει ένα παλληγκάρι του Γιατράκου. "Όταν ο φονιάς έγύρισε από την κατά το Δράμαλη έκστρατια στην πατρίδα του, οι στρατιώτες του Γιατράκου, διχι μόνον αυτόν έσκότω-

ΣΤΙΧΟΙ ΘΥΜΗΣΙ

Του κάκου μής χρζήσινε
 ράγες, σουνά και κάμποι,
 τό πρόσωπό σου λάμπει
 στο νού μου, στην καρδιά.

Της λύτης μαύρο σύννεφο
 δεν ήμπορει να φτάση
 το φός του να σκεπάση
 μόνι ώρα μοναχά.

Και πριν σωθούν ή μέρες
 (μου
 στού χάρου τον άγώνα,
 τη θεία, γλυκειά σου εικόνα
 θα έλεψη) ο λογισμός.

'Ανισός έχει όνειρατα
 ο ύπνος του θανάτου,
 στον "Αδη κι' εκεί κάτω
 θα μ' άπομείνη όμπερός.

ΓΕΡ. ΜΑΡΚΟΡΑΖ